Marie Černá 13 let 1. kategorie Cena Erika Poláka
Gymnázium Opatov Konstantinova 1500 Praha 4

Válka nebo současnost?

V okovech pout procházela vstupní bránou. Svázaná dnešní dobou a také svou prací. Tato pomyslná pouta byla možná ještě horší než ta pravá, protože netlačila na ruce zvenku, ale zevnitř. U pokladny ukázala novinářskou průkazku, aby ji pustili bez placení. Do Malé pevnosti v Terezíně ji vyslal její šéf, aby napsala reportáž o 70. výročí vypuknutí 2. světové války. Vůbec se jí tam nechtělo. Nikdy svou práci redaktorky neměla příliš v lásce. Jako malá si velmi přála být spisovatelkou a psát knihy pro děti. Když zjistila, že by se tím asi neuživila, dala se na novinařinu – novinářů z profese je přece jen více než spisovatelů. Až pozdě zjistila, jak moc se od sebe tyto povolání odlišují. Její práce ji nenaplňovala ani v ní neviděla smysl. Už dlouho si s ní přála skončit, ale nedokázala to. Psát články bylo to jediné, co uměla a v jiném oboru by se neuživila. Prostě neměla na výběr, buď mohla psát pro noviny, nebo jít o žebrácké holi. Schůdná byla pouze jedna cesta. Taková už byla dnešní doba, nelítostná a neúprosná. Žena ji neměla ráda, dokonce by mnohem radši žila za války.
Vyndala si z tašky bloček na zapisování a také diktafon, kdyby s někým chtěla natočit rozhovor. Pečlivě si zapisovala místa, kudy procházela, již byla na tuto otrockou práci zvyklá. *Vstupní brána, Správní dvůr, Přijímací kancelář, Strážnice, Kancelář velitele věznice*, to vše se zatím nacházelo na jejím papíře. Zastavila se až u skladiště oděvů. Pohlédla dovnitř a spatřila mnoho skříní a jeden stůl s židlí. Přemýšlela, co se zde před mnoha lety mohlo odehrávat. Její fantazie pracovala na plné obrátky. Najednou měla pocit, že se ke skříním přibližuje, skoro jakoby ji pohlcovaly do sebe. Svět kolem ní se rázem proměnil v neidentifikovatelné šmouhy. Měla pocit, že je mimo čas i prostor, uprostřed Ničeho. Udělalo se jí špatně jako na horské dráze. Konečně se obraz vyjasnil a začal se před ní odehrávat podivný příběh…

Vojáci ji v okovech pout vedli vstupní bránou s německými nápisy až na správní dvůr. Zde prohodili pár slov se stráží a pokračovali dál. Měla strach z toho, co s ní udělají. Často snila o krásném světě, který nastane po válce, kde lidé budou moci veřejně prezentovat své názory a neskrývat svůj původ. Toužila po něm a věřila v něj. Pohlédla na pásku s šesticípou hvězdou spočívající na její paži, kvůli které ji sem přivezli. Nenáviděla toto místo, kterému chyběla láska, víra či naděje pročichlé krví nevinných lidí.
Dovedli ji až do přijímací kanceláře. Zde seděl zástupce velitele věznice a něco si zapisoval. Jakmile vstoupili do místnosti, vzhlédl. „Heil Hitler!“ pozdravil voják, který ji vedl, postavil se do pozoru a vystřelil pravou ruku do vzduchu. Muž mu pokývl na pozdrav a zeptal se: „Nahme?“„Jaroslava Dvořáková,“ odpověděl voják se špatnou německou výslovností. Zástupce velitele si vše zapsal a naznačil mu, že už může dívku odvést.
Jejich cesta pokračovala právě do skladiště oděvů. Nacházel se zde nepříjemný muž s knírkem. Chvíli si s vojákem, který ji přivedl, něco německy povídali a potom nakoukl do jedné ze skříní a pracně v ní hledal nějaké oblečení. Nakonec po ní hodil uniformu jedné z poražených armád s tím, aby ji zaměnila za své civilní oblečení. Uniforma byla divně cítit a vypadala, jako by se celé roky neprala. Věděla, že tímhle vše pouze začíná. Jako vězeň si toho bude muset ještě hodně vytrpět. Jakmile se oblékla, voják do ní neurvale strčil, aby šla a neokouněla. Dívka pouze poslušně přijala svůj osud a udělala, co jí řekl.

Žena se zděšeně probrala ze svého snu. Chvíli pouze stále s otevřenou pusou neschopna jediného pohybu. První otázka, která ji napadla, zněla: *Co to proboha bylo?* Věděla, že má

bujarou fantazii (proto si ostatně přála psát knihy), ale že až tak moc… Ale ne, toto nemohl být výplod její představivosti, na to to bylo příliš reálné. Jediné, co o svém či vidění věděla, bylo to, že daná scéna probíhala za války zde v Malé pevnosti. Zřejmě přivezli do věznice pražského gestapa nový přírůstek, mladou dívku. Zbylé jevy neuměla dost dobře popsat, protože je vlastně ani pořádně neznala. O válku se nikdy příliš nezajímala. Zastávala totiž názor, že minulost se již nikdy nemůže opakovat. Lidstvo je na takového dalšího Hitlera až moc dobře připraveno. To, co člověku hrozí, je nebezpečí zevnitř, na které ještě není přichystán a které nezná. Už také to nasvědčovalo tomu, že sen není dílem jejího mozku. Pak ale čí tedy?
Chvíli ještě přemýšlela o původu svého vidění, až se její myšlenky uchýlily spíše k jeho obsahu. Nepřítomně a velmi lhostejně prošla bránou s nápisem *Arbeit macht frei* na I. dvůr. Musela se až pousmát nad dívčinou naivitou. Prý, že po válce bude svět hezčí. Kdyby věděla, že se pak dostanou do moci komunistů, asi by se na konec války tak moc netěšila. A když se z ní vymaní, co se stane? Lidé přestanou důvěřovat politikům a začnou kopat hlavně sami za sebe. Hlavní úlohu pro ně bude hrát hromadění majetku a největšími životními hodnotami se stanou peníze a kariéra. Láska, přátelství, rodina či dokonce život, to vše se přemístí až na druhé místo. Člověka ovládnou stroje a stane se závislým na technice. A svobodné názory či původ? Stále existuje něco, jako je rasismus či lidé nazývající se neonacisté. Do jisté míry sice člověk má svobodu slova, ale v podstatě je mu to na nic. Do jeho názorů se totiž vnucují vlezlými reklamami či komerčními kampaněmi různé firmy usilující pouze o peníze. Vše je to jen iluze. V reklamách se lidé usmívají, že po koupi nové aviváže žili šťastně až do smrti, i když se jim třeba v reálném životě hroutí rodina. V kinech za velké peníze sledujeme laciný humor, bez snahy o kvalitu a ještě se mu smějeme. V obchodě nás zkušený obchodník přesvědčuje, že díky skvělé madraci, kterou jeho firma vyrábí, už netrpí nespavostí. No řekněte, na co je nám svobodný názor, když se ho pořád snaží někdo ovlivnit či přivlastnit? Tak toto je ta lepší budoucnost, pro kterou se ta dívka tak moc těšila. To už radši měla zůstat ve vězení…
Míjela ošetřovnu, kancelář velitele I. dvora i samotky. Podrobněji si prohlížela až koupelnu. Nacházelo se tam asi deset sprch, na tehdejší dobu poměrně slušných. Nechápala, co jim v té věznici vlastně chybělo. Měli tam lékaře i sprchy. Její prohlídka pokračovala kolem marodky, vzorné holírny a nemocničního bloku až do spojovací chodby. Byla dlouhá několik kilometrů. Za okupace se sice nepoužívala, ale zato tam byl oproti venku příjemný chládek. Tato chodba ji dovedla až k márnici a na popraviště. Kousek dál se nacházely hromadné hroby a brána smrti. Toto prostředí se ženě příliš nelíbilo, připadala si v něm úzkostlivě. Ztěžka se opřela o bránu smrti s myšlenkou vydýchat se a trochu si odpočinout. Jakmile se však brány dotkla, znovu se dostavil onen zvláštní pocit signalizující přicházející vidění. Připadalo jí, že ji do sebe brána pohlcuje a svět kolem ní se změnil v barevné čmouhy. Přestože tento pocit nezažila poprvé, opět ji trochu vyvedl z míry. Příběh dívky pokračoval, ale tentokrát byl z jiného dne.

„Honem, jenom krátce pod vodu a hned ven!“ křičel jeden voják, který evidentně mluvil česky. V zástupu za sebou čekalo frontu na sprchy snad stovky nahých lidí, mezi nimiž byla i dívka z předchozích snů. Byla zde nová a neznala zdejší pravidla. Možná proto se odhodlala k drobné námitce.
„Ale pane, nemyli jsme se snad celé měsíce,“ odvážila se protestovat, „a deset sprch na několik tisíc lidí je opravdu málo.“
„Kdo to řekl?“ zeptal se přísně. Dívka se plaše přihlásila. „Jsi to nová, co? Však ono tě ta hrdost rychle přejde.“ Nato uhodil dívku tak silně, že spadla a nemohla se zvednout. Když se jí to konečně podařilo, muž, který ji uhodil, ji neurvale vzal za ruku a kamsi ji vedl. Přes různé dvorečky, které neznala, došli až na popraviště. Dívka se lekla, že ji voják chce

popravit, ale po chvilce jí došlo, že ji sem přivedl pouze pro výstrahu. Aby věděla, co dělají těm, kteří protestují stejně jako ona.
Na popravišti se nacházela jedna šibenice a holá zeď, před kterou čekal houf vězňů. Dívka si pomyslela, že je tam ta zeď pěkně nanic, když jen tak trčí v prostoru a nepatří k žádné budově. Pak ji ale zamrazilo, protože zjistila, k čemu vojáci zeď používají. Němci vždy postavili čelem ke zdi pět vězňů a potom je bez lítosti a soudního rozsudku jednoduše zastřelili. Nemohla této neskutečné krutosti a zbabělosti uvěřit. Popadla ji nenávist vůči těmto lidem, pro které lidský život nic neznamenal. Každý člověk pro ně byl nahraditelný a v jejich hodnotách se ztrácela lidská osobnost. Dívce každý výstřel připadal jako rána do srdce. Utrpení jiných nevinných lidí ji bolelo více, než to vlastní. Do očí se jí vloudily slzy. Cítila, že je všechno naprosto beznadějné, ale zároveň měla uvnitř potřebu to změnit. Nic přece netrvá věčně. I toto utrpení jednou skončí a ona to věděla.
Žena cítila, jak se celá třese. Tento zážitek v ní vyvolal obrovské emoce. O těchto ohavných činech Němců doposud nevěděla. Došlo jí, že nejenom dnes je vše jen iluze, ale i profil vzorné věznice se sprchami a lékařem byl jakousi iluzí. Pocítila soucit s dívkou i s ostatními vězni a žalostně jim toužila pomoc. Teprve tento sen jí ukázal pravou tvář této věznice i Němců. Její přání žít za doby 2. světové války pominulo. Uvědomila si, že tahle doba není o nic lepší, než ta dnešní, ba právě naopak.
Zdrcena tímto prožitkem nemohoucí myslet, nepřítomně prošla kolem bazénu a kina pro dozorce až na IV. dvůr. Nakoukla do hromadných cel a pravila: „Sem by se tak akorát vešel náš redakční tým o třiceti lidech. Tak už vím, kam společně pojedeme na dovolenou.“ Přestože se mělo jednat o vtip na ulehčení, nesmála se a tíživá nálada v ní dále přetrvávala. Prostředí cely způsobilo to, že pocítila onen již dobře známý pocit a duševně se připravovala na další otřesné zážitky.
V cele se těsnilo asi pět se lidí. Mnoho z nich pouze sedělo na postelích a nepřítomně hledělo před sebe. Vypadali jako těla bez duší, pouhé loutky, které už ztratily vůli i chuť k životu. Přejížděla očima po lidech, až konečně spatřila dívku z předchozích vidění. Ale co to dělala? Držela v ruce chléb, první jídlo, které po dlouhé době dostali. Obcházela s ním lidi a soucitně se ptala: „Je vám dobře? Jestli máte veliký hlad, mohu vám nabídnout svůj příděl, potřebujete ho víc než já. Hlavně neztrácejte naději ve zdárný konec. Zkuste věřit a uvidíte, že všechno bude dobré, ano?“ Právě se zastavila u jedné stařenky. Slušně se jí optala. Žena, která předtím pouze tupě zírala do zdi, na ni pohlédla. Vzala ji za ruku, usmála se a tichým hlasem zašeptala: „Jsi hodná.“ Dívka viděla, že má v očích slzy…
Takto obešla ještě několik lidí. Bylo to dojímající a od dívky velmi soucitné. Pak se však stalo cosi zvláštního. Muž sedící u okna náhle jakoby ožil, v jeho očích se opět objevil jas a zvolal: „Podívejte, záchrana je nablízku!“
Cela rázem ožila. Mnoho lidí se rvalo k oknu, aby se také mohlo podívat na ten zázrak. Když se tam konečně přes davy lidí prodrala i dívka, viděla něco neskutečného. Směrem k jejich věznici mířily tanky. Určitě je jednou zachránit! Dívka pohlédla na rudou pěticípou hvězdu, kterou měly namalovanou zboku a na šesticípou hvězdu, která se nacházela na její paži. Cítila mezi těmito hvězdami určité spojení symbolizující přicházející mír. Jejich víra se vyplatila, modlitby byly vyslyšeny. Přicházel zdárný konec.
Žena se blaženě usmála. Tato scéna ji zahřála u srdce. Spokojena opouštěla Malou pevnost. Prošla vstupní bránou z minulosti do současného světa. Z války mezi Němci a zbytkem Evropy, do války mezi komerčními firmami. V každé době člověk s něčím bojuje a v každé době mu hrozí nějaké nebezpečí. Zároveň si však vždy může vybrat cestu, kterou chce kráčet. Ve vězení i v práci. Roztrhala svůj novinářský průkaz, zahodila bloček i drahý diktafon. Ode dneška skončí se svou prací a začne se věnovat tomu, co si vždy přála dělat, psaní knih. Ostatně, život je moc krátký na to, abychom něco odkládali. Každý člověk si musí zvolit si vlastní cestu, držet se jí za každou cenu a nepřestávat bojovat. Věřit, že vše bude dobré a

usilovat o to. A pak máte šanci, že svůj boj vyhrajete a že se vaše sny změní ve skutečnost.